

Meri-Toppilan päiväkoti
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma
2022–2025

1.

Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat olennainen osa esiopetuksen arvopohjaa ja toimintakulttuuria.

”Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennakko-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöihin liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.”

(Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma)

”Yhdenvertaisuuslain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnoistaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja; perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvo-lain tarkoituksena estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.”

(Tasa-arvokompassi: työkalu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön varhaiskasvatuksessa)

Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan esiopetus- ja varhaiskasvatussyksikkömme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämiskohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2022–2025.

1. Nykytilan kartoitus

Lähdimme kartoittamaan päiväkotimme tämänhetkistä tilannetta tasa-arvokompassin avulla. Varhaiskasvatuksen opettajat kävivät yhdessä läpi tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä, jonka jälkeen tasa-arvokompassissa olevat teemat jaettiin koko työyhteisön käsiteltäväksi pienryhmiin. Jokainen ryhmä kävi läpi yhden tai useamman osion pohtien, mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tarkoittaa käytännössä ja millä tavoin se on tällä hetkellä huomioitu päiväkotimme arjessa. Kokosimme pienryhmissä nousseet ajatukset ja käytännön ideat yhteiseksi muistioksi.

Tulimme siihen tulokseen, että päiväkotimme tilanne on monelta osin hyvä. Olemme työskennelleet pitkään eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kanssa ja työntekijöillä oli jo valmiiksi tietoa moninaisista perheistä ja kuinka kohdata kaikki perheet kunnioittavasti. Meille on tärkeää, että huoltajilla on esimerkiksi yhdenvertainen mahdollisuus saada tietoa lapsen päivästä. Käytämme työssä tulkkeja, Tulka-puhelinta ja kuvia.

Lapsille suunnattuun kielenkäyttöön ja nonverbaaliseen viestintään olemme jo aiemmin kiinnittäneet huomiota ja olemme pyrkineet ohjaamaan lapsia sukupuolisensitiivisesti ja yhdenvertaisesti. Pidämme tärkeänä sitä, että jatkossakin keskitymme ohjaamaan lapsia toisia kunnioittavaan kielenkäyttöön ja opastamaan heitä tasa-arvoiseen ajatteluun sukupuolistereotypioita purkamalla ja syrjivään käytökseen puuttumalla. Lasten ryhmäjakoja on tehty pedagogisin perustein ja niissä huomioidaan tasa-arvo. Ystävyyssuhteita olemme pyrkineet tukemaan yhdenvertaisesti. Tiloja ja materiaaleja on jo aiemmin tarkasteltu lapsiryhmän moninaisuus ja esteettömyys huomioiden. Keskustelimme siitä, että lastenkirjallisuutta tulee tarkastella kriittisesti ja poistaa syrjivä materiaali. Päätimme myös koota työntekijöiden käyttöön kirjalistan, joissa esiintyy moninaisia perheitä ja henkilöitä.

Kehitettävää huomasimme olevan pedagogisissa asioissa ja huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Halusimme asettaa mahdollisimman käytännönläheiset ja koko varhaiskasvatusyksikköä palvelevat tavoitteet, joten tavoitteeksi asetimme **lasten ja vanhempien osallisuuden** kehittämisen. Lapsia ja vanhempia osallistavien työmenetelmien kehittäminen vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koko varhaiskasvatusyksikössämme. Osallisuuden kehittäminen tukee lapsen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti ja aiheena se kiinnosti koko työyhteisöä.

Halusimme saada myös vanhemmat mukaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman tekemiseen. Laadimme kyselylomakkeen, jolla keräsimme vanhempien kokemuksia siitä kuinka tasa-arvoiseksi ja yhdenvertaiseksi he kokevat päiväkotimme esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen. Kysyimme kokevatko vanhemmat tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi

lastensa asioissa ja kuinka sujuvaksi vanhemmat kokevat tiedottamisen ajankohtaisista asioista ja tapahtumista. Pyysimme myös ideoita yhteiseen toimintaan ja yleistä palautetta päiväkodin toiminnasta. Kyselyyn sai vastata nimettömänä ja lomake oli saatavilla suomen kielen lisäksi englanniksi ja somalin kielellä.

Saimme kyselyyn vastanneilta vanhemmilta paljon hyvää palautetta:

”Kiitos, kun olette, arvostus on iso. Hyvä päiväkotitiimi, on voinut luottaa, että homma hoituu. Ihanat hoitajat, lapset viihtyvät päiväkodissa hyvin. Meille vanhemmille, että päiväkodin henkilökunta on pysyvää ja tuntee lapset, kiitos siitä, olen tyytyväinen. Olette olleet mahtava tuki elämän muutoksissa niin lapselle kuin vanhemmille.”

Palautteissa toivottiin tarkempaa tietoa siitä, kenen kanssa lapsi on päivän aikana leikkinyt. Toiveissa oli myös vanhempainiltoja ja yhteisiä tapahtumia.

2. Tavoitteet/käytännön menetelmät

2.1 Lasten osallisuus

- **Myönteinen ja turvallinen oppimisympäristö**
 - o keskitymme lämpimään vuorovaikutukseen ja lasten yksilölliseen kohtaamiseen
 - o annamme myönteistä palautetta sanoin ja elein
 - o kannustamme ja kiitämme
 - o asetamme rajat ja ohjaamme ristiriitatilanteita rauhallisesti, mietimme lasten kanssa yhdessä ongelmanratkaisukeinoja tilanteeseen
 - o puutumme lasten keskinäisiin eriarvoistaviin toimintatapoihin ja kielenkäyttöön
 - o hyväksymme lasten tunteet ja harjoittelemme tunteiden tunnistamista ja nimeämistä (arjen tilanteet, kuvat, tunnetaitokirjat, Pienin askelin-tunnetaitomateriaali ja Turvataito- ja kehotunnekasvatuksen opetusmateriaali)
 - o huolehdimme, että oppimis- ja leikkivälineet ovat lasten saatavilla ja kehitämme oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa
 - o toimimme pienryhmissä
 - o noudatamme säännöllistä, kuvin tuettua päivärytmiä
- **Yhteisöllisyys ja ryhmään kuuluminen**
 - o vastaanotamme lapset ja vanhemmat aamuisin henkilökohtaisesti
 - o järjestämme ryhmäytymistä tukevia leikkejä ja toimintaa
 - o tutustumme syksyllä toisiin kiinteissä pienryhmissä, myöhemmin joustavat pienryhmät tarpeen mukaan

- o laadimme lasten kanssa yhdessä ryhmän säännöt, jossa korostuu turvallisuus, toisten kunnioitus ja huomioiminen

- **Lapsen ainutlaatuisuus ja kuulluksi tuleminen**
 - o kannustamme lapsia monipuoliseen toimintaan sukupuolesta riippumatta (esimerkiksi leikit, liikunta ja värien käyttö)
 - o tunnistamme lasten vahvuuksia
 - o käytämme toiminnassa puhetta tukevia menetelmiä (kuvat, tukiviittomat)
 - o kyselemme ja havainnoimme lasten mielenkiinnon kohteita ja toiveita (esimerkiksi esiopetuksessa lasten kokoukset)
 - o annamme lasten ohjata toimintaa ja käytämme esimerkiksi sadutusta työmenetelmänä
 - o kannustamme lapsia tekemään valintoja ja pohtimaan seurauksia, ikätaso huomioiden
 - o keskustelemme lasten kanssa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä asioista
 - o kannustamme lapsia osallistumaan varhaiskasvatussuunnitelman ja lapsen esiopetussuunnitelman laatimiseen ja arvioimiseen (KESY-kuvatyökalu arvioinnin tukena)

- **Pedagoginen toiminta**
 - o näemme koko päivän kasvatuksellisesti merkityksellisenä, teemme arjesta kiireetöntä
 - o ihmettelemme yhdessä ja annamme lasten oivaltaa asioita, mahdollistamme yhdessä oppimisen arjen tilanteissa
 - o kannustamme omatoimisuuteen ja annamme lasten oppia itse tekemällä ja kokeilemalla
 - o toimimme mahdollisuuksien mukaan aina pienryhmissä, siirtymät porrastaen
 - o toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteet esimerkiksi erilaiset projektit

- **Leikki ja kaverisuhteet**
 - o mahdollistamme leikkikaverin ja leikin valinnan
 - o muokkaamme leikkiympäristöä lasten kanssa yhdessä
 - o muodostamme erilaisia leikkiryhmiä
 - o käytämme toiminnassamme ohjattua, tuettua ja vapaata leikkiä
 - o havainnoimme leikkiä

- o tuemme kaveritaitojen opettelua

2.2 Vanhempien osallisuus

- Käymme Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmakeskustelut vanhempien ja lapsen kanssa.
- Tarjoamme vanhemmille Lapset Puheeksi - keskusteluja.
- Pyydämme palautetta toiminnastamme (esimerkiksi kyselyt)
- Kutsumme vanhempia katsomaan lasten esityksiä tai osallistumaan toiminnallisiin tapahtumiin.
- Oppilashuoltoryhmään vanhempien edustus 1–2 hlö
- Vanhempainillat

3. Toimenpiteet

Valitsemme syksyllä jokaiseen ryhmään toimivat työmenetelmät tavoitteita varten.

4. Toiminnan arviointi

Arvioimme toimintaamme lasten kanssa KESY-materiaalin avulla toimintakauden puolivälissä ja henkilökunta arvioi ja muuttaa ryhmän toimintaa tulosten pohjalta.

Kevään lopulla arvioimme toimintakauden tavoitteiden toteutumista.